

Raadsvoorstel Erfgoeddoelen 2021-2022

Inleiding

Eindhoven is een veelzijdige stad met een bijzondere en lange geschiedenis. Het ruimtelijk erfgoed is een belangrijke drager om deze geschiedenis zichtbaar te houden, verhalen erover te vertellen en identiteit te geven aan de stad. Met de elf Erfgoeddoelen, zoals opgenomen in dit raadsvoorstel, zetten we er op in om de komende jaren ervoor te zorgen dat huidige én toekomstige bewoners en bezoekers zich kunnen blijven verwonderen over de geschiedenis van de stad. In de bijlage 'Erfgoeddoelen 2021-2022' zijn de doelen nader toegelicht en uitgewerkt.

Het gemeentelijk erfgoedbeleid is vastgelegd in de Integrale Visie Erfgoed Eindhoven, die in 2012 door de gemeenteraad is vastgesteld. De visie richt zich voor het overgrote deel op het ruimtelijk erfgoed. Om uitvoering aan dit beleid te geven zijn in hoofdstuk 5 van deze visie de doelen voor de periode vanaf 2012 benoemd. Inmiddels zijn deze doelen niet meer actueel en sluiten ze niet aan op de stedelijke opgaven zoals benoemd in de omgevingsvisie die in juni 2020 door de raad is vastgesteld. Binnen de kaders van de Integrale Visie Erfgoed en omgevingsvisie worden daarom met dit raadsvoorstel de bestaande erfgoeddoelen voor het ruimtelijk erfgoed (archeologie, cultuurlandschap en gebouwd erfgoed) herijkt. Daarnaast sorteren we voor op de regels t.a.v. het ruimtelijk erfgoed in de Omgevingswet en wordt in een breder kader nagedacht over hoe we de Erfgoeddoelen kunnen meenemen bij de kerninstrumenten van de Omgevingswet.

In 2017 heeft BMC in opdracht van de gemeente Eindhoven de taakvervulling voor het ruimtelijk erfgoed geëvalueerd. Bij de bovengrondse erfgoed- en monumentenzorg schoot de gemeente Eindhoven op elk vlak (beleidsontwikkeling, uitvoering en toezicht) tekort. Zelfs aan het uitvoeren van de wettelijke taken kon niet worden voldaan. Destijds is de raad tijdens een A-avond over dit onderzoek geïnformeerd. De afgelopen jaren stonden dan ook in het teken van opnieuw opbouwen, de basis op orde krijgen en zeer terughoudend zijn in ambities. Wel zien we inmiddels verschillende successen, zoals het zichtbaar maken van erfgoed in de stad, het beschermen van wederopbouw erfgoed en geslaagde herbestemmingsprojecten, zoals Mariënhage en het NRE-terrein.

De focus blijft liggen op de basis op orde, maar we zetten ook in op het verbinden van het erfgoed met andere stedelijke opgaven. Tegelijkertijd zien we dat bewustwording over en vooral enthousiasme voor het ruimtelijk erfgoed van Eindhoven ook buiten onze organisatie onmisbaar is om het erfgoedbeleid uit te voeren. In goede samenwerking met onze erfgoedpartners in de stad, in het bijzonder de Henri van Abbe Stichting,

Stichting Wederopbouw Eindhoven en de Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland, spannen we ons daarvoor in.

- Wettelijke taak
- Kerntaak gekoppeld aan het werkprogramma van het college
- Onvermijdelijk

Doelstelling

De Erfgoeddoelen dragen bij aan het herkenbaar houden van de historische ontwikkeling van de stad om daarmee de identiteit en de kwaliteit van de leefomgeving te versterken (Integrale Visie Erfgoed Eindhoven) en de actuele stedelijke opgaven uit de Omgevingsvisie.

Voorstel

De raad voor te stellen om

1. In te stemmen met de herijkte Erfgoeddoelen 2021-2022, die een uitwerking van het erfgoedbeleid en omgevingsvisie zijn:

A. Basis op orde

1. We zetten in op een goede bescherming van het naoorlogse gebouwde erfgoed
2. We brengen de waardenkaarten up-to-date: archeologie en cultuurlandschap
3. We sorteren voor op de Omgevingswet en verbeteren de informatievoorziening
4. We werken achterstanden in de rapportages van archeologisch onderzoek weg en zorgen voor een goede digitale ontsluiting van het archeologisch depot
5. We verbeteren de beschrijving en bescherming van monumenten en historisch waardevolle panden

B. Erfgoed en stedelijke opgaven

6. We benutten kansen voor het erfgoed bij de groeiambities van de stad
7. We halen inspiratie uit erfgoed bij opgaven als energietransitie en klimaatadaptatie
8. We herstellen en versterken het erfgoed bij ruimtelijke ontwikkelingen met oog voor kwaliteit

C. Samenwerken en zichtbaar maken

9. We grijpen de herinrichting van de openbare ruimte aan om erfgoed zichtbaar te maken
10. We werken actief samen met erfgoedpartners in de stad en we geven samen het erfgoed het hele jaar door aandacht
11. We gaan verder met de ontwikkeling van het Erfgoedhuis

Argumenten

1.1. Met de Erfgoeddoelen 2021-2022 dragen we bij aan de centrale doelstelling van het erfgoedbeleid en doen we recht aan de bijzondere geschiedenis van de stad.

Eindhoven is een veelzijdige stad met een bijzondere en lange geschiedenis. Veel verhalen van de stad zijn bij bewoners en bezoekers niet bekend. Het ruimtelijk erfgoed is een belangrijke drager van deze verhalen, van de middeleeuwse oorsprong van de stad Eindhoven tot het waardevolle naoorlogse erfgoed. Niet voor niets staat het herkenbaar houden van de historische ontwikkeling van de stad centraal in ons erfgoedbeleid. De Erfgoeddoelen dragen hier aan bij door voor te sorteren op het regelen van passende bescherming voor het erfgoed, het delen en toegankelijk maken van informatie, het zichtbaar maken van het verhaal van de stad en het stimuleren van activiteiten die bijdragen aan begrip en enthousiasme voor het erfgoed.

1.2 Met de herijkte erfgoeddoelen gaan we inzetten op de basis op orde, sluiten we aan bij de stedelijke opgaven van de omgevingsvisie en werken we samen met partners aan de zichtbaarheid van het erfgoed

De Erfgoeddoelen zijn onderverdeeld in drie hoofdcategorieën. Hiervoor houden we grofweg de indeling van de Integrale Visie Erfgoed Eindhoven aan. In onderdeel A focussen we op de basis: de bescherming van het erfgoed en de informatievoorziening daarover. In onderdeel B maken we een vertaling van de consequenties van de stedelijke opgaven van de omgevingsvisie voor het erfgoed en geven aan waar kansen liggen. Enerzijds streven we hiermee naar het beter en tijdig borgen van de erfgoedbelangen bij integrale opgaven en vraagstukken, anderzijds gaan we onderzoeken hoe erfgoed juist een meerwaarde kan bieden aan deze opgaven. Dit is een nieuw traject. Het wordt de komende jaren uitproberen hoe we hier handen en voeten aan kunnen geven en in welke verbindingen het erfgoed het best tot zijn recht zal komen. De creativiteit en innovatiekracht in Eindhoven spreken we hierbij aan. Bij onderdeel C staat de samenwerking met onze partners centraal en zetten we in op het mobiliseren van kennis en creativiteit in de stad om ons erfgoed zichtbaar te houden.

1.3. We spelen in op actuele wetgeving en toezeggingen aan de raad

Het wettelijk kader voor erfgoed is in enkele jaren flink gewijzigd. In 2016 is de Erfgoedwet ingevoerd en op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Deze wetten stellen nieuwe eisen aan de omgang met en regelgeving en informatie over het erfgoed. De noodzakelijke stappen daartoe zijn ondervangen in onderdeel A. De Basis op orde.

Daarnaast zien we in de afgelopen periode de aandacht voor het ruimtelijk erfgoed toenemen. Actuele ontwikkelingen en discussies in de stad hebben geleid tot raadvragen over diverse erfgoedthema's, zoals wederopbouwkunst, de toekomst van het Erfgoedhuis en de bescherming van gemeentelijke monumenten. We geven met de Erfgoeddoelen een perspectief voor en nadere uitwerking van deze thema's.

1.4 Voor de totstandkoming van deze Erfgoeddoelen hebben we overleg gevoerd met erfgoedpartners in de stad

Voor het komen tot de juiste doelen en invulling daarvan heeft een samenspraaktraject plaatsgevonden met de partners in de stad die zich primair inzetten voor het ruimtelijk erfgoed. Het gaat dan om de Henri van Abbe Stichting, Stichting Wederopbouw

Eindhoven en de Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland. Het verslag van de samenspraak (Bijlage 2) geeft een weergave van de gevoerde overleggen en hoe de inbreng van de erfgoedpartners is meegenomen bij het opstellen van deze Erfgoeddoelen. We willen benadrukken dat we bij het realiseren van de doelen in de komende periode de erfgoedpartners intensief blijven betrekken. Dit doen we conform de uitgangspunten uit de Nota Inwoners- en overheidsparticipatie.

Kanttekeningen

1.1. De beschikbare capaciteit blijft zich richten op de wettelijke taken en de basis op orde.

De beschikbare ambtelijke capaciteit en budgetten zijn primair gericht op het uitvoeren van de wettelijke taken en de doelen zoals geformuleerd bij onderdeel A - De basis op orde. Hier ligt de prioriteit. We zoeken naar een goede balans binnen het erfgoedbeleid en kiezen er niet voor om aparte visies op te stellen voor deelthema's, zoals religieus erfgoed. Dit laatste thema nemen we al mee in ons bestaand beleid. Hierover zijn al discussies in de raad gevoerd. Bij het zichtbaar en toegankelijk maken van het erfgoed (onderdeel C) willen we in samenwerking met onze partners de doelen realiseren. Voor onderdeel B focussen we ons op het creëren van bewustwording en inspireren en enthousiasmeren. Op deze manier proberen we de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk te benutten. En uiteindelijk staat of valt een succesvol erfgoedbeleid bij goede en continue ondersteuning en gedeelde verantwoordelijkheid gemeentebreed, van eigenaren, gebruikers, initiatiefnemers en erfgoedpartners.

1.2. De ambities van de stad zetten het ruimtelijk erfgoed onder druk

Eindhoven heeft met de stedelijke opgaven stevige ambities voor de toekomst. Deze vertalen zich in ruimtelijke ingrepen, zoals de verdichting van de bestaande stad, oplossingen voor energie en warmte, vergroening, etc. Dit betekent druk op ons ruimtelijk erfgoed. En dan gaat het niet alleen om monumenten, maar ook om waardevolle historische stedenbouwkundige- en groenstructuren en wijken, cultuurlandschap en archeologie. Daarom is het van groot belang dat cultuurhistorisch en archeologisch onderzoek aan de voorkant op orde zijn zodat de juiste afweging gemaakt kan worden. Groeiambities en oog voor het erfgoed hoeven niet haaks op elkaar te staan, maar kunnen elkaar versterken. We zetten in op oplossingen, het aanspreken van kennis in de stad en goed onderbouwde afwegingen die recht doen aan zowel onze ambities als ons erfgoed.

Kosten

Aan het instemmen met de onder argument 1.1 gestelde erfgoeddoelen zijn geen kosten verbonden. Voor de realisatie van de onder onderdeel B genoemde erfgoeddoelen zijn mogelijk aanvullende middelen benodigd. Indien daarvan sprake is zal voor de begroting 2022 een voorstel worden voorgelegd.

Communicatie

Om tot dit raadsvoorstel te komen zijn er samenspraaksessies met de erfgoedpartners geweest. Ook zijn zij in gelegenheid gesteld aanvullend schriftelijk te reageren. De

reacties zijn weergegeven in Bijlage 2. Voor het vervolg en de nadere uitwerking van de doelen blijven we met deze partijen in gesprek.

De Erfgoeddoelen laten we landen in de interne werkprocessen. De resultaten maken we aan de hand van concrete voorbeelden op deel- en projectniveau zichtbaar. De raad zal bij diverse resultaten actief worden geïnformeerd.

Planning en uitvoering

De komende twee jaar gaan we aan de slag met de Erfgoeddoelen. Zie de nadere uitwerking (Bijlage 1. Erfgoeddoelen 2021-2022) voor de concrete resultaten. Het is de bedoeling om deze erfgoeddoelen na twee jaar te actualiseren.

Evaluatie

Na 1 jaar (begin 2022) blikken we terug en reflecteren we op de voortgang. Hierover wordt de raad door middel van een rib geïnformeerd.

Bijlage(n)

Als bijlage(n) bij dit voorstel behoren:

- Bijlage 1. Erfgoeddoelen 2021-2022
- Bijlage 2. Verslag samenspraak Erfgoeddoelen 2021-2022

- De bijlagen worden meegestuurd

Een ontwerpraadsbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Burgemeester en wethouders van Eindhoven,

, secretaris.

Ontwerp Raadsbesluit

De raad van de gemeente Eindhoven;
gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 5 januari 2021;

1. In te stemmen met de herijkte Erfgoeddoelen 2021-2022, die een uitwerking van het erfgoedbeleid en omgevingsvisie zijn:

A. Basis op orde

1. We zetten in op een goede bescherming van het naoorlogse gebouwde erfgoed
2. We brengen de waardenkaarten up-to-date: archeologie en cultuurlandschap
3. We sorteren voor op de Omgevingswet en verbeteren de informatievoorziening
4. We werken achterstanden in de rapportages van archeologisch onderzoek weg en zorgen voor een goede digitale ontsluiting van het archeologisch depot
5. We verbeteren de beschrijving en bescherming van monumenten en historisch waardevolle panden

B. Erfgoed en stedelijke opgaven

6. We benutten kansen voor het erfgoed bij de groeiambities van de stad
7. We halen inspiratie uit erfgoed bij opgaven als energietransitie en klimaatadaptatie
8. We herstellen en versterken het erfgoed bij ruimtelijke ontwikkelingen met oog voor kwaliteit

C. Samenwerken en zichtbaar maken

9. We grijpen de herinrichting van de openbare ruimte aan om erfgoed zichtbaar te maken
10. We werken actief samen met erfgoedpartners in de stad en we geven samen het erfgoed het hele jaar door aandacht
11. We gaan verder met de ontwikkeling van het Erfgoedhuis

besluit:

- 1 <Klik hier voor tekst van besluit>

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van

, voorzitter.

, griffier.